

Vesien- ja merenhoidon palautesseminaari 29.1.2015

Muistiinpanot MM

Avaus A Rantala

-Suunnittelun painopistettä vielä enemmän alueille. Suunnittelun keventämistä toivottu.

VHS & TPO:t Westberg

- Tavoitteena pinta- ja pohjavesien hyvä tila 2015 mennessä. Pohjavesien kemiallinen ja määrällinen hyvä tila.
- Merenhoidon suunnittelu mukaan yhteistyöryhmien toimintaan
- Vesien tila alueella & tarpeelliset toimenpiteet (kiintoaineen mittaaminen III-kaudelle?)
- Pohjavesien tila
- Muutokset vesien tilassa
- Suunnitelmien vaikuttavuus; ympäristölupapäätökset, rahoitus, vastuun jakaja, maatalouden ympäristökorvaus, ohjauskeinot

Keskustelu;

- mitkä kohteet ovat parantuneet?
- Ruskettumisilmiö
- Parantumat/saavutukset yksityiskohtaisen tiedotuksen kohteeksi
- huuhtoutumat; kaikki julkisuus lisää hyväksyttävyyttä alueella

Merenhoito; Westberg/Lax

- Hiipivä rehevöityminen "etelästä"
- Nykytilan kuvaajat; hyvän tilan saavuttaminen (oceans eleven)
- Alue jota käsitellään merenhoidossa
- Toimenpiteet merenhoidon suunnittelussa; vesienhoidon toimenpiteiden lisäksi, tyyppiä ohjauskeinot
- tiedon puute mm haitallisten aineiden kuormitus
- Merellisten luonnonvarojen kestävä käyttö; kestävä kalastus & metsästys
- Roskaantumisen vähentäminen
- Merenpohja yms
- Uusilla toimenpiteillä saadaan luonnon monimuotoisuus, ravintoverkot ja vieraslajit hyvään tai pysymään hyvässä tilassa.

Keskustelu;

Hagström; Ahvenanmaan tilanne? Vesikartta!

Hagström; Seuranta-aineisto; jos ei ole tietoa alueista?

Svanbäck; Ongelma myös kalastuspuolella; ei ole tarpeeksi dataa päätöksen tekoa varten, paikallisista kalakannoista hyvin vähän näytteenottoa (kylläkin kilohaili, silakka)

Ojaniemi; aineistoa ei ole koskaan tarpeeksi; ongelmaa pitäisi tarkastella eritavoin, esimerkiksi käytäntöjen tarkastelun kautta, esim merenhoidon kuvaajiin tarvittava data on mielipuolinen, vaatii myös resursseja

todella paljon. Pitäisi pystyä saamaan oleelliset esiin. Tarkennus; merenhoidon 11 seurantaohjelmaa ja 39 alaseurantaohjelmaa; tuhansia muuttujia joita seurataan.

Aaltonen; Velvoitetarkkailujen varassa kun ollaan, ne ovat luvanvaraisia laitoksia, trendi vähentää kuormituspisteitä, pienentää kuormitusta; voisi ajatella, että velvoitetarkkailukin kevenee, silloin tarvittaisiin todellista seurantadataa, ei pelkkiä mallintamisia ja kansalaishavaintoja. Tärkeitä myös pitkäaikaiset sarjat, joista nähtäisiin kehityksen suunta.

Toimenpiteiden toteutus, toteutusvastuu ja tavoitteiden saavuttaminen/ Westberg

- Ympäristötavoitteet; pH-minimi 5-5,5; kommentti Isosalo; aika alhainen kalanpoikasia ja niiden kehittymistä ajatellen
- Fosforipitoisuuden ja klorofylli-a:n pitoisuuden kautta kuormitusvähennystavoite
 - o Aaltonen; tyyppien h/t raja-arvo; puuttuu jokisuistojen tyyppi, jolloin jokivesi muuttuu rannikkovedeksi heti kun joki laskee merenlahteen
 - o Lappajärveä korjattu, asiakirjan karttaa kommentoidaan lausunnoissa
 - o Isosalo; voiko jokisuistoja käsitellä erikseen? Sisäsaaristossa ongelma suuri, leväkukintoja yms
 - o Hannila; Öjanjärvi, miksei luokiteltu kun dataa on paljon; tarkistetaan
- toimenpiteiden lisätarve taulukko
- Keskeiset toimenpiteet ja vastuutahot
 - o Turvetuotanto; pienkemikalointi vasta testivaiheessa, ei vakiintunut menetelmä
 - o Turkistuotanto; tiloja ei ole enää pohjavesialueella; 8km saneerattuna 2016 mennessä (yksi hanke).
- KRS-toimenpiteet; excel taulukon saa pyydettäessä
 - o Edén; vastuutaho GTK ei pysty vastaamaan rahoituksesta; yleiskartoituksesta kyllä vastuu, mutta täsmäkartoitukseen tarvitaan lisärahoitusta
 - o Aaltonen; kiinteistönomistajat

Sektorikohtaiset puheenvuorot;

Ojaniemi; Maatalouden näkökulmasta suhteellisuudentajua vesiensuojelukeskusteluihin kaivataan, alueellinen yhteistyö jokityöryhmissä esimerkiksi hyvin toimivaa, toimenpiteet valittu pääsääntöisesti oikein ja yhteistyössä, saadaanko toimenpiteet toteutumaan, miten maataloustuottajat lähtevät niitä toteuttamaan.

Maataloudessa tehty paljon vesiensuojeluun liittyvää toimintaa, ottamalla käyttöön uusia käytäntöjä, hyviä käytäntöjä, hyvää viljelytapaa, lähinnä viljelijöiden omista lähtökohdista ja mitä on pidetty tärkeänä.

Toimenpiteet näkyvät hitaasti vesien tilassa; kokonaiskuva pitäisi pitää mielessä. Vesiä ei enää käytetä kaatopaikkana, kuuden vuoden sykliä hyvin lyhyt aika, kun todellisuudessa kymmenien ellei satojen vuosien kehitys, esimerkiksi Itämeren tilan kehitys. Maataloudessa kemiallisteknistä tuotantoa vasta 50-60-luvun aikana/jälkeen.

Maatalouden kohtelu julkisuudessa; maataloustuottajien voimavarat vähissä; ulkomainen kilpailu, jonka tuotannolla erilaiset vaatimukset. SYKE ja YM:n toiminnoissa ei ole kunnan kustannuslaskelmia. Ympäristökorvausjärjestelmää ei saa sabotoida, ruokaa ei saisi ostaa velaksi, vaan pitäisi pystyä tuottamaan ruokaa itse.

Etelä-Pohjanmaalla tehty hyvää yhteistyötä, tehty ratkaisuja, jotka ekonomisesti, ja ekologisesti kestäviä, tuottajat ovat valmiita jatkamaan yhteistyötä. Esimerkiksi optimaalinen lannoitus, täällä ajateltu että 95% tiloista sitoutuneet toimintaan, mutta EU:lle raportoitu vain pari prosenttia, kun ei ole tehty ravinnetasetutkimuksia. (asetusluonnos s.2; ei saa levittää lantaa kuin omalle pellolle).

Kasvipeitteisyystavoite, todennäköisesti ne jotka pystyvät hyödyntämään ymp.korvausta lähtevät mukaan.

Tulevaisuudessa tärkeitä maan rakenne ja vesitase; sääolojen muuttuessa kiinnitettävä enemmän huomiota.

Elintarvikkeiden tuottamisella ympäristövaikutuksia, mutta ei olla valmiita maksamaan edes tuottamisesta hintaa.

Kaistila; Turkistuottajat -Katsaus päättyvän kauden tavoitteiden toteutumiseen.

Kyselyn mukaan tiivisalustaisia n. 40% varjotalomäärästä; uusien minkkivarjotalojen osalta hieman enemmän kuin 40% tuotannosta, lisäksi 33 kasvatushallia. Valumavesien käsittelyä n. 65% hiekkasuodatin; ja 8% kemikalointi

Tilakohtaista neuvontaa on tehty laajan sertifiointiohjelman kautta, mukana ohjelmassa 89% tuotannosta, on annettu myös ympäristönsuojeluun ja vesiensuojeluun liittyvää neuvontaa. Näkemyksen mukaan vastaa vesienhoito-ohjelman tavoitetta tilakohtaisesta neuvonnasta.

Tulevaisuus; tuotantoala on pyrkinyt toimimaan edellisen vesienhoitosuunnitelman tavoitteen mukaisesti

Yhteistyö toiminut; paikkatieto toimitettu vesienhoidon suunnitteluun.

Tuovinen; SLL

Kansalaisten sitouttaminen vesienhoidon toimenpiteisiin varsin haastavaa.

Tavoitteiden asettelu ja vesien tila; töitä tehty lähinnä latvavesien kanssa;

2015-2021 tavoitelista (Kattava listaus)

Vesiensuojelu on enemmän kuin kapeita sektoreita mitä nyt katsotaan; vesiensuojelu on mm. energiapolitiikkaa,

Metsätalouden päästöjä ei huomioida luokittelussa eikä toimenpiteissä; kiintoaine!

Taloustilanne ja myös poliittinen tilanne epäedullinen vesienhoidon toteuttamisessa. Tärkeimmät haasteet; kiintoaine, happamuus, järvi-altaiden puute = ”vammaisia jokivesiä”, toimenpiteet vaikuttavat kauas.

Isosalo; vesialueen omistajan näkökulma; vettä ei voi omistaa, mutta vesialueen voi omistaa. Vesialueen omistus on hämärtynyt. Vastuullisuus. Lupaprosessit eivät aina helppoja, hyöty-haitta-analyysi puuttuu usein; osakaskunnallakaan ei ole kykyä tehdä. Vesialueiden virkistyskäyttömuodot; taloudellinen arvo saattaa olla hyvin korkea, ja osakkailla oikeus odottaa omaisuuden arvon säilyvän ja kasvavan.

Päämäärä; vesialue osakaskunnan omaisuutta; huolehdittava kuin omaisuudesta. Kalataloudellinen tuottavuus ja yhteistyö. Pyrkimyksenä vesistövaikutusten minimointi, ja BAT. Rannikon metsänomistajat myös vesialueen omistajia, ja käytännöt muuttumassa vesialueet huomioiviksi.

Rannikolla ja avomerialueella ei ole kuormittajia, vaan ongelmat ovat sinne kulkeutuneita. Meren puhtauden kriteerit erilaiset, eikä niistä olla valmiita luopumaan.

Keinot; osallistuminen ja yhteistoiminnan lisääminen. Tutkimus ja faktapohjainen päätöksenteko; erittäin tärkeitä.

Tehdyt toimenpiteet rannikolla ja merialueella eivät ole tarpeeksi vaikuttavia. Rehevöityminen suuri ongelma; muuttuvat olosuhteet; pidentyneet kevät ja syksy ja sateisuus. Kalastuspaine noussut kalojen lisääntymisaikana ja –paikoilla. Päätöksenteon siirtyessä viranomaiselle omistajan kiinnostus lopahtaa.

Muutos merialueella on kumulatiivinen. Yhteiskunnan kyky vastata ongelmiin huolettaa. Aiheuttaja korvaa periaate muuttaa asennetta nopeasti. Tutkimustoiminta ja seurausten analysointi ovat keskeisessä asemassa.

Svanbäck; Yrkesfiskets synpunkter

- Yrkesfisket är beroende av rena vatten
- Försurning, eutrofiering, extrema utsläpp, vandringshinder, landhöjningen, klimatets uppvärmning, säl- och skarvbestånd
- Happamuus; kokonaisen vuosiluokan tuhoutuminen näkyy 5-10 vuoden päästä saaliin vähenemisenä
- Biodiesel kalastusaluksissa, sivusaaliin hyödyntäminen esim. turkistaloudessa
- Tuleva rakennerahastokausi; mahdollisuuksia kalastukselle
- Tuottavat poikastuotantoalueet hieman kauemmin käytössä; toivotaan viranomaiselta joustavuutta
- Hylje- ja merimetsokantojen kasvu tuottaa ongelmia ammattikalastukselle
- Kalastuksen sijainninohjaus
- Liian vähän tietoa kalakanoista; päätöksiä tehdään liikaa mututuntumalla. Erityisesti paikallisista kalakannoista tarvitaan enemmän tietoa.
- Lahnan lihaa myydään Pohjanmaalta 30-40 tonnia Helsinkiin Palmiaan

Ojajarju; vapaa-ajan kalastajat

- vastuullinen vapaa-ajan kalastus; mitä kalastetaan, kestäviä kalakantoja, ei suurimpia yksilöitä (parempi mäti & normaali kalaston rakenne, ei vino)

- vapaa-ajan kalastajia 1,7 miljoonaa Suomessa
- Vesienhoidosta; hyvä, että vaellusesteitä poistettu, mutta myös alastuloliikenne turvattava
- Pohjaveden ottamisessa huomioitava esimerkiksi Kyrönjoen alkuperäiset taimenkannan rippeet; että vettä riittäisi myös latvapuroissa
- HS-maat, iso osa Pohjanmaan joista kalattomia, asiaan pitää puuttua.
- Maatalouden ympäristötukijärjestelmästä 94% maatalousmaasta, mutta ei ole saatu kunnan vaikuttavuutta
- VHS:ssä identifioitu hyvin ongelmat; vapaaehtoiset toimet pitäisi unohtaa, koska ei ole saatu juuri mitään paranemista aikaiseksi, lainsäädännön keinoin puututtava.
- Kalakantojen merkitys, myös vesialueiden omistajat voisivat miettiä suurten petokalojen turvaamista

Aaltonen; Kunnostus ja käyttö

- hankkeet mm. Vyyhti, Jässi
- Tavoitteet riippuvat kohteen tilasta
- Vesien hyvä tila, käytöstä riippuvat tavoitteet,
- Kunnostus yhdessä valuma-alueen hoidon kanssa johtaa parempaan veden tilaan.
- Pääseekö vain jokikohtaisissa TPO:ssa esitetyt kohteet eteenpäin? Muitakin kohteita tarjottava
- Yhteistyö
- Hyvä suunnitelma pohjalla
- Toteutusvastuu; hankkeen laajuus määrää usein myös tahon, joka voi ottaa vastuun kunnostuksen läpiviennistä, harvoin valtio. Järjestäytyminen. Isot säännöstelyhankkeet edelleenkin kunnille tai valtiolle.
- Mahdollisuudet ja haasteet
- Pohjanmaan vesi- ja ympäristö ry ja jokineuvottelukunnat välittäjäorganisaatiotulevaisuudessa?

Mäkimantila; Maaseutuohjelman hankerahoitusmahdollisuudet ympäristöhankkeissa

- maatalouden ympäristökorvaus
- maatalouden investoinnit (esimerkiksi lannan hyödyntäminen)
- ei-tuotannolliset investoinnit
- neuvonta- ja koulutustoimnpiteet
- Hankkeet

6,5M€ erillismääräraha vesien suojeluun ja ravinteiden kierrätykseen!

Valtakunnallisten ideoiden haku tammikuun loppuun Hämeen ELY

- koulutus ja tiedonvälityshanke
- peruspalvelut ja kylien kunnostus
- yhteistyöhankkeet

Kehittämishanke ja yleishyödyllinen investointihanke

- ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi, ympäristötoimiin vesien suojelemiseksi
- Investointihankkeissa vähähiilistä yhteiskuntaa, yms.

Maatalouden ravinteet hyötykäyttöön, 6,5M€

- toteutetaan maaseutuohjelmasta alueella alueen omista lähtökohdista käsin
- Erityisesti Saaristomeren valuma-alueelle, huomioitu vesistöjen tila, kotieläintalouden aiheuttama ympäristöpaine,
- Varoja ei voi käyttää ELYn oman tuotannon hankkeisiin
- EPO 700 000€
- POH 700 000€
- Tavoite, että hankkeet laajoja ja osallistuisi eri tahoja,
- Hankkeet muuttaisivat käytäntöjä, synnyttäisi pysyväisluonteista yhteistyötä, innovatiivisia ratkaisuja
- Kohdentuu alueelle joissa vesien tila hyvää huonompi

Haku aukenee kevään aikana ja päätöksiä syksyllä; Hyrrä-sähköinen asiointijärjestelmä; jatkuva hakua, päätöksentekojaksot

Pohjanmaan ELY yhteyshenkilöt; Petri Svanbäck & Sirkku Wacklin

Haldin; Miten ja mihin voin vaikuttaa

- Myös verkkosivuille (blogiin) seminaarin materiaali, listaukset hanketuista yms.